

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย”

บันทึกกองวิชาการ

เรื่อง บำนาญพิเศษของทนายทำนุต รตนดิลก ณ ภูเก็ต

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้มีหนังสือที่ ๑๐๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๘ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเรื่องดังกล่าวข้างต้น

เรื่องนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายทำนุต รตนดิลก ณ ภูเก็ต ได้ถึงแก่กรรมเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่า ด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๕ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๔๑ (๒) ได้บัญญัติให้ผู้มีสิทธิจะได้รับบำนาญพิเศษตามเกณฑ์ในมาตรานี้ จะต้องเป็นผู้ซึ่งถึงแก่กรรมเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน กระทรวงการคลังจึงมีข้อข้องใจในปัญหาข้อกฎหมายว่า ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๕ จะมีผลใช้บังคับในการคำนวณบำนาญพิเศษเช่นเดียวกับการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยพระบรมราชโองการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๐๔^๑ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาเรื่องนี้แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

๑. ถ้าพิจารณาข้อความในมาตรา ๔๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยเคร่งครัดแล้ว จะเห็นว่ากฎหมายได้บัญญัติไว้เฉพาะกรณีที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเท่านั้น ฉะนั้น ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๑ (๒) ของพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๕

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ ๑๑๐๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๙

^๑ มาตรา ๔๑ (๒) ผู้มีหน้าที่ต้องไปราชการหรือปฏิบัติราชการโดยอากาศยานในอากาศ หรือต้องไปราชการหรือปฏิบัติราชการโดยเรือดำน้ำ หรือมีหน้าที่ต้องทำการดำน้ำหรือมีหน้าที่ทำการกวาดทุ่นระเบิด หรือมีหน้าที่ขุด ทำลาย ทำ หรือประกอบวัตถุระเบิดหรือมีหน้าที่เกี่ยวกับไอพิกซ์ หรือเวลาทำหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ในระหว่างเวลาที่มีการรบหรือการสงคราม หรือมีการปราบปรามการจลาจล หรือในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ถ้าได้รับอันตรายด้วยหน้าที่ที่กระทำนั้น ให้มีอัตราเป็นจำนวนสี่สิบในห้าสิบส่วนแห่งเงินเดือนเดือนสุดท้ายของผู้ตาย

แต่การที่จะพิจารณาโดยเคร่งครัดเช่นนั้นน่าจะไม่ต้องตามเจตนารมณ์ของ มาตรา ๔๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เพราะความในมาตรานี้ได้กำหนดเหตุการณ์อย่างใด อย่างหนึ่งขึ้นไว้ เพื่อให้เป็นเงื่อนไขของการคำนวณบำเหน็จบำนาญพิเศษ เช่น ในระหว่างเวลาที่มีการรบหรือการสงคราม หรือมีการปราบปรามการจลาจล หรือในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน การกำหนดเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้ใช้ถ้อยคำทำนองเดียวกับมาตรา ๓๕ วรรค ๔ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในระหว่างที่ใช้พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๐๔ และมาตรา ๓๕ วรรค ๔ นี้ บัญญัติว่า “การให้เสนอเรื่องหรือข้อความในหนังสือพิมพ์ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนโฆษณา จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก”

(๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ได้ใช้บังคับจนถึงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๐๔ และต่อจากนั้นก็ได้อำนาจให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ ไปพลางก่อนและต่อมาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ รัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับนี้มีได้บัญญัติถึงการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยพระบรมราชโองการไว้เลย ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๔๐๕ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้ ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นได้เปลี่ยนจากการประกาศโดยพระมหากษัตริย์มาเป็นโดยฝ่ายบริหารสืบแต่นั้นมา

(๓) เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๑ (๒) ของพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ประกอบกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันดังกล่าวมาแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น ว่า เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมิได้บัญญัติถึงกรณีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยพระบรมราชโองการไว้แล้ว และเมื่อปรากฏในภายหลังว่าได้มีกฎหมายให้อำนาจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้เช่นนี้ ก็เห็นได้ว่าประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีผลใช้บังคับในการคำนวณบำเหน็จบำนาญพิเศษได้เช่นเดียวกับกรณีที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการ